

SPĀŅU-
LATVIEŠU
VĀRDNĪCA

DICCIONARIO
ESPAÑOL-
L E T Ō N

AVOTS

Sastādījusi Lilita LEODANSKA

Mākslinieks Uldis BALTUTIS

Redaktore *Ruta Puriņa*

Korektore *Inese Ritenberga*

Datormaketētāja *Lilija Rimicāne*

ISBN 9984-757-17-X

© L. Leodanska, 2004

© U. Baltutis, 2004

© Avots, 2004

PRIEKŠVĀRDS

Spāņu-latviešu vārdnīca domāta tiem, kas mācās spāņu valodu, lasa šai valodā un tulko no spāņu valodas latviešu valodā. Vārdnīca noderēs tiem, kas dodas uz valstīm, kur runā spāņu valodā, kā arī spāņu valodā runājošiem ārzemniekiem, kas atbraukuši uz mūsu zemi.

Vārdnīcā ievietots ap 35 000 spāņu vārdu. Tās pamatā ir galvenokārt mūsdienu spāņu literārās un sarunvalodas leksika. Doti arī vārdi un vārdu nozīmes, ko lieto tikai Latīņamerikas valstīs.

Frazeoloģismi, parunas un sakāmvārdi atspoguļoti stingras atlases veidā.

Vārdnīcas beigās ievietots ģeogrāfisko nosaukumu saraksts un darbības vārdu locīšanas tabulas.

LEKSIKOGRĀFISKIE AVOTI

Rozenberga M. Spāņu valoda iesācējiem. Rīga, Leptons Media, 1995.

Aut. kol. Spāņu-latviešu vārdnīca. Rīga, Liesma, 1978.

Испанско-русский и русско-испанский словарь. Сост. К. А. Марцишевская, Б. Х. Сордо-Пенья, С. Маринеро. Москва, Русский язык, 2000.

Современная экономическая терминология испаноязычных стран. Сост. С. Н. Кособчук. Москва, Наука, 1982.

Испанско-русский словарь. Москва, Русский язык, 1988.

VĀRDNĪCAS UZBŪVE

Vispārīgi norādījumi

Spāņu pamatvārdi doti alfabēta secībā. Vārdi, kā arī to nozīmes ilustrēti ar piemēriem, precizēti ar paskaidrojumiem, lietošanas nozaru apzīmējumiem, gramatiskām un stila norādēm.

Ar romiešu cipariem parādītas dažādas vārdšķiras, pie kurām pieder viens un tas pats pamatvārds. Piem.:

afilado I *a* uztrīts; izslīpēts; ass; **II** *m* slīpējums.

Atsevišķu nozīmju priekšā likti arābu cipari. Piem.:

cincho *m* **1.** josta; **2.** dzelzs stīpa.

Homonīmi apzīmēti ar mazajiem latīņu burtiem (^{ab} utt.). Piem.:

desabono^a *m* diskreditācija; diskreditēšana

desabono^b *m* (*laikrakstu u. tml.*) parakstīšanās (abonēšanas) izbeigšana.

Tulkojumi, kas ir tuvi sinonīmi, cits no cita atdalīti ar komatu. Ja nozīmes atšķirība lielāka, tos šķir semikols. Piem.:

fámulo *m* kalps, sulainis;

emotivo, emocional *a* viegli aizkustināms; jūtīgs; sentimentāls.

Spāņu valodā burtu kopas *ch* un *ll* ir patstāvīgas alfabēta zīmes, tāpēc vārdi, kas sākas ar šīm burtkopām, jāmeklē aiz vārdiem, kas sākas ar burtiem *c* un *l*.

Refleksīvie (atgriezeniskie) darbības vārdi, ja tie alfabētiski seko pamatdarbības vārdam, doti aiz pamatdarbības vārda ar apzīmējumu *rfl*. Piem.:

adaptar *v* ... ~**se** *rfl* ...

Vārda daļa, kas atrodas aiz tildes (~), pievienojama pamatvārdam, ja tas

nav sadalīts ar paralēlēm (||), vai tai pamatvārda daļai, kas atrodas paralēļu priekšā. Piem.:

laurel *m* ... ◇ dormirse en los ~es (jālāsa: *dormirse en los laureles*) – atdusēties (dusēt) uz lauriem;

fronteriz |**o a** **1.** pierobežas-; zona ~a (jālāsa: *zona fronteriza*) – pierobežas josla, robežjosla ...

Ja pamatvārds piemēros atkārtojas negrozītā veidā, tas aizstāts ar tildi. Piem.:

abono *m* **1.** abonements; abonēšana; ~ al teatro (jālāsa: *abono al teatro*) – teātra abonements.

Fakultatīvie vārdi vai vārdu daļas kā latviskajā, tā arī spāniskajā daļā likti kvadrātiekvāvās. Piem.:

Garabato *m* **1.** [dzelzs] āķis (jālāsa: *dzelzs āķis*) ... Apaļajās iekavās stāviem burtiem doti varianti. Piem.:

lengua *f* ... dzimtā (mātes) valoda ...

Frazeoloģismi novietoti pamatvārda rindkopas beigās aiz romba zīmes (◇).

Gramatiskais raksturojums

Lietvārdiem pievienots dzimtes apzīmējums *m* (vīr. dz.) vai *f* (siev. dz.).

Kopdzimtes vārdiem dots apzīmējums *m, f*. Daudzskaitļniekiem pievienots apzīmējums *pl*. Pārējo vārdu šķiru vārdiem pievienots attiecīgais vārdšķiras apzīmējums (*adj, adv, pron* u. c.).

SAĪSINĀJUMI

a, adj – adjetivo (īpašības vārds)

adv – adverbio (apstākļa vārds)

ak. – akuzatīvs

am. – amerikānisms

anat. – anatomija

arheol. – arheoloģija

arhit. – arhitektūra

art det – artículo determinado (noteiktais artikuls)

art indet – artículo indeterminado (nenteiktais artikuls)

astr. – astronomija

av. – aviācija

bazn. – baznīcas termins

biol. – bioloģija

bot. – botānika

būvñ. – būvniecība

celtn. – celtniecība

conj – conjunció (saiklis)

darb. v. – darbības vārds

dat. – datīvs

daž. noz. – dažādās nozīmēs

dsk. – daudzskaitlis

dzelzc. – dzelzceļa termins

ek. – ekonomika

el. – elektrība

ent. – entomoloģija

f – femenino (sieviešu dzimte)

farm. – farmakoloģija

filoz. – filozofija

fiz. – fizika

fiziol. – fizioloģija

fizk. – fiziskā kultūra un sports

foto – fototehnika

glezn. – glezniecība

gram. – gramatika

grāmatv. – grāmatvedība

ģen. – ģeniitīvs

ģeod. – ģeodēzija

ģeogr. – ģeogrāfija

ģeol. – ģeoloģija

iht. – ihtioloģija

impers – impersonal (bezpersoniski)

inf – infinitivo (nenteiksme)

inf. – informātika

interj – interjección (izsaukmes vārds)

iron. – ironiski

jur. – juridisks termins

jūrn. – jūrniecība

kalnr. – kalnrūpniecība

kub. – Kubā lietojams vārds vai vārda nozīme

kul. – kulinārija

ķīm. – ķīmija

lauks. – lauksaimniecība

lietv. – lietvārds

lit. – literatūras termins

loģ. – loģika

m – masculino (vīriešu dzimte)

māksl. – māksla

mat. – matemātika

med. – medicīna

meh. – mehānika
mil. – militārs termins
min. – mineraloģija
mit. – mitoloģija
mūz. – mūzika
nek. dz. – nekatra dzimte
niev. – nievājoši
novec. – novecojis vārds vai izteiciens
num. – numeral (skaitļa vārds)
ornit. – ornitoloģija
pārn. – pārnestā nozīme
part. – participio (divdabis)
pers. – persona
pils. – pilsēta
pl. – plural (daudzskaitlis, daudzskaitlinieks)
poēt. – dzejiskā valodā lietojams vārds vai izteiciens
pol. – politisks termins
poligr. – poligrāfija
prep. – preposición (prievārds)
pron dem. – pronombre demostrativo (norādāmais vietniekvārds)
pron indef. – pronombre indefinido (nenoteiktais vietniekvārds)
pron interr. – pronombre interrogativo (jautājamais vietniekvārds)
pron pers. – pronombre personal (personas vietniekvārds)

pron pos. – pronombre posesivo (pie-derības vietniekvārds)
pron rel. – pronombre relativo (attiek-
smes vietniekvārds)
pron rfl. – pronombre reflexivo (atgrie-
zeniskais vietniekvārds)
psihol. – psiholoģija
rel. – reliģija
saīs. – saīsinājums
sakāmv. – sakāmvārds
sar. – sarunvalodā lietojams vārds vai
izteiciens
siev. dz. – sieviešu dzimte
sk. – skatīt
teātr. – teātra termins
tehn. – tehnika
tekst. – tekstlirūpniecība
v. – verbo (darbības vārds)
v rfl. – verbo reflexivo (atgriezenisks
darbības vārds)
val. – valodniecība
vēst. – vēsture
vet. – veterinārija
viem. – vietniekvārds
vīr. dz. – vīriešu dzimte
vsk. – vienskaitlis
zool. – zooloģija

Spāņu alfabēts

A	B	C	Ch	D	E
F	G	H	I	J	K
L	Li	M	N	Ñ	O
P	Q	R	S	T	U
V	W	X	Y	Z	

A

abacería bakalejas preču veikals, pārtikas preču veikals
abacero *m* sīktirgotājs, bodnieks
abad *m* **1.** abats, klostera priekšnieks; **2.** garīdznieks; priesteris;
 ◇ como canta el ~ responde el sacristán – kā mežā sauc, tā atskan
abadejo *m* **1.** menca; **2.** *ornit.* zeltgalvītis; svilgalvītis
abadesa *f* *bazn.* abate, klostera priekšniece
abadía *f* *bazn.* abatija
abajadero *m* nogāze, nokalne
abajo *I* *adv* apakšā; zemē; uz leju, lejup; de arriba ~ – 1) no augšas lejup; 2) no augšas līdz apakšai; de abajo – no apakšas; rio ~ – pa strauti; **II** *interj.* nost!
abalanzar^a *v* līdzsvarot
abalanzar^b *v* sviest, mest; ~se *rfl* mesties: ~se sobre uno – uzbrukt kādam
abaldonar *v* **1.** apvainot; **2.** bārt, lamāt
abalorio *m* stikla krelles; ◇ no vale un ~ – nav ne plika graša vērts

abanderamiento *m* iesaukums; vervēšana (*armijā*)
abandonado *a* **1.** pamests, atstāts; niño ~ – izlikts bērns; atradenis; **2.** nolaists, atstāts novārtā; **3.** nevēlīgs; nevērtīgs
abandonar *v* atstāt, pamest; ~ en manos de la suerte – pamest likteņa varā; ~ la ciudad – pamest pilsētu; ~se *rfl* **1.** *pārn.* nolaisties, kļūt nekārtīgam; **2.** nodoties (*kaut kam nosodāmam*); ~se a los vicios – palaisties netikumos, dzīvot netikumīgi; **3.** zaudēt dūšu; kļūt grūtsirdīgam
abanicar *v* **1.** vēdināt (*ar vēdeklī*); *vēršu cīņās* – kaitināt vērsi ar muleti; ~se *rfl* vēdināties (*ar vēdeklī*)
abanico *m* **1.** vēdeklis; **2.** ass (griezīgs) vējš; **3.** ventilators; **4.** jūrn. kravas celtnis
abanillo mazs vēdeklis
abaratar *v* **1.** palētināt; pazemināt (*cenu*); pārdot (pirkt) lētāk; **2.** pietiekami nenovērtēt; nevērtīgi (ne-